ובעונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו

אמר ליה אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא אין העולם פחות משמונים וחמשה יובלות וביובל האחרון בן דוד בא אמר ליה בתחילתו או בסופו אמר ליה איני יודע כלה או אינו כלה אמר ליה איני יודע רב אשי אמר הכי א"ל עד הכא לא תיסתכי ליה מכאן ואילך איסתכי ליה שלח ליה רב חנן בר תחליפא לרב יוסף מצאתי אדם אחד ובידו מגילה אחת כתובה אשורית ולשון קדש אמרתי לו זו מניין לך אמר לי לחיילות של רומי נשכרתי ובין גינזי רומי מצאתיה וכתוב בה לאחר ד' אלפים ומאתים [א](ותשעים) ואחד שנה לבריאתו של עולם יתום מהן מלחמות תנינים מהן מלחמות גוג ומגוג ושאר ימות המשיח ואין הקב"ה מחדש את עולמו אלא לאחר שבעת אלפים שנה רב אחא בריה דרבא אמר לאחר חמשת אלפים שנה איתמר תניא רבי נתן אומר מקרא זה נוקב ויורד עד התהום °כי עוד חזון למועד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב אִם יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה לוֹ כִּי בֹא יָבֹא לֹא יְאַחֵר לא כרבותינו שהיו דורשין °עד עידן עידנין ופלג עידן ולא כר' שמלאי שהיה דורש °האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש ולא כרבי עקיבא שהיה דורש °עוד אחת מעט היא ואני מרעיש את השמים ואת הארץ אלא מלכות ראשון שבעים שנה מלכות שניה חמשים ושתים ומלכות בן כוזיבא שתי שנים ומחצה מאי וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן תיפח עצמן של מחשבי קיצין שהיו אומרים כיון שהגיע את הקץ ולא בא שוב אינו בא אלא חכה לו שנאמר אם יתמהמה חכה לו שמא תאמר אנו מחכין והוא אינו מחכה ת"ל °וְלָכֵן יְחַכֶּה ה' לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם וכי מאחר שאנו מחכים והוא מחכה מי מעכב מדת הדין מעכבת וכי מאחר שמדת הדין מעכבת אנו למה מחכין לקבל שכר שנאמר °אשרי כל חוכי לו אמר אביי °לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל דרא שנאמר אשרי כל חוכי לו לו בגימטריא תלתין ושיתא הוו איני והאמר רבא דרא דקמי קודשא בריך הוא תמני סרי אלפי [פרסא] הואי שנאמר °סביב שמנה עשר אלף לא קשיא הא דמסתכלי באיספקלריא המאירה הא דמסתכלי באיספקלריא שאינה מאירה ומי נפישי כולי האי *והאמר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י ראיתי בני עליה והן מועטין אם אלף הם אני ובני מהם אם מאה הם אני ובני מהם אם שנים הם אני ובני הם לא קשיא הא דעיילי בבר הא דעיילי בלא בר אמר רב כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומעשים טובים ושמואל אמר דיו לאבל שיעמוד באבלו כתנאי ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין *אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב תניא אידך ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין שנאמר °שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם אמר לו רבי יהושע והלא כבר נאמר °חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו חנם נמכרתם בעבודת כוכבים ולא בכסף תגאלו לא בתשובה ומעשים טובים אמר לו רבי אליעזר לר' יהושע והלא כבר נאמר °שובו אלי ואשובה אליכם אמר ליה רבי יהושע והלא כבר נאמר °כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון אמר לו ר' אליעזר והלא כבר נאמר °בשובה ונחת תושעון אמר לו ר' יהושע לרבי אליעזר והלא כבר נאמר °כה אמר ה' גואל ישראל וקדושו לבזה נפש למתעב גוי לעבד מושלים מלכים

אבל בשביל עוונותינו שרבו. לא בא משיח לסוף ד' אלפים ויצאו מה שיצאו שעדיין הוא מעוכב לבא: **שמונים וחמשה יובלין.** הייני ד' אלפים מאתים וחמשים [שנה]: **בתחלתו.** היובל האחרון הוא בא או בסופו: **כלה.** זמן הזה קודם שיבא משיח או אינו כלה דבתוך היובל בסופו הוא בא: **עד הכא לא תיסתכי ליה.** עד יובל האחרון לא תצפה לו דודאי לא יבא קודם הזמן הזה: **איסתכי ליה.** חכה לו שיבא: **אשורית.** כתב שלנו=אשורית שבא מאשור כדאמר באידך פירקין (ד' כב.): **לחיילות של פרס נשכרתי.** שהייתי גולייר לאחד מהם: **תנינים.** דגים: **ושאר ימות המשיח.** שכלה השעבוד ומשיח בא: **מחדש עולמו.** לברוא עולם חדש: **נוקב ויורד עד התהום.** מה תהום אין לו קץ וסוף כך אין אדם יכול לעמוד על סוף פסוק זה (וכי קא מפרש אימת קאמר אם) יתמהמה חכה לו דאין לו סוף: **לא כרבותינו.** אל תצפו לאותו קץ שהיו רבותינו דורשין: **עד עידן עידנין ופלג עידן.** עידן כעידן הגלות של מצרים והיינו ד' מאות, ב' עידנין ח' מאות הייני י"ב מאות ופלג עידן ב' מאות סך הכל אלף וד' מאות: **ותשקמו בדמעות שליש.** כלומר השקה אותם הקב"ה בין גלות מצרים לגלות בבל שליש גלות אדום כי קץ גלות אדום זה יהיה לסוף ג' פעמים ת' שנים וג' פעמים ע' שנה כנגד גלות בבל דהיינו לסוף אלף וארבע מאות ועשר שנים [ב](כבר עברו ולא היה כך מצאתי כתוב בשם הרב רבי שמואל בר דוד ז"ל): **עוד אחת מעט היא.** בנבואת חגי כתיב שהיה מתנבא כשעלו ישראל מגלות בבל ויבנה בית המקדש והיינו עוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן להם לישראל ואני מרעיש את השמים ואת הארץ והבאתי כל חמדת גוים לירושלים ור"ע דריש ליה לימות המשיח ולאחר חורבן והכי דריש ליה [עוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן לישראל ואח"כ יבא המשיח ודרשה זו אינה אלא קרא אלפני הבית קאי וה"ק] עוד אחת מעט היא מעט כבוד אתן להם לישראל ושוב לא אתן להם כל ימות בית אחרון וכן היה דמלכות ראשונה של מלכות חשמונאי נתקיימה שבעים שנה ואע"ג דאמרינן בסדר עולם דמלכות בית חשמונאי מאה ושלש ומלכות הורדוס מאה ושלש עיקר כבודם ופארם שלא שלטה בהם אומה לא נתקיים כל כך, ומלכות שניה של הורדוס כ"ב שנה ומלכות בן כוזיבא ב' שנים ומחצה ושוב לא היה להם מלך מ"ר. וכל הקץ דרשות לא משנה ולא ברייתא. ל"א עוד אחת מעט היא מעט מלכות אתן להם לישראל לאחר חורבן ולאחר אותו מלכות הנני מרעיש שמים וארץ ויבא משיח. ואין דרשה זו כלום שהרי ראינו כמה מלכיות לישראל לאחר חורבן ואעפ"כ לא בא משיח שהמלכות הראשונה שהיתה להם לישראל לאחר חורבן שבעים שנה הורדוס כ"ב בן כוזיבא ב' ומחצה ומנינו בסדר עולם מפולמוס של אספסיאנוס עד פולמוס של טיטוס שתים עשרה שנה ומפולמוס של טיטוס עד מלכות בן כוזיבא י"ז שנים ומלכות בן כוזיבא ב' שנים ומחצה: [בן כוזיבא מלך בביתר]: **ויפח לקץ.** תיפח נפשו של מחשב הקץ שלא היה לו לכזב ולומר כיון שהגיע וכו': **יחכה ה'.** הוא עצמו מחכה ומתאוה שיבא משיח: **סביב י"ח אלף.** בירושלים של מעלה משתעי קרא בסוף יחזקאל: **באספקלריא המאירה.** בחוזק נגהו של הקב"ה אין מסתכלין אלא תלתין ושית אבל בקלישות הנוגה לצדדין מרחוק מסתכלין כתות הרבה: **ומי נפישי כולי האי.** דלהוי בריר לן תלתין ושיתא הוו ולא פחות: **והא רבי שמעון בן יוחאי.** לא הוה ידע אם אלף הם אם מאה הם אם שנים הם: **הא דעיילי בבר.** שצריכין ליטול רשות כשנכנסין להסתכל באספקלריא המאירה בהנהו לא פחיתי מתלתין ושית אבל אותן הנכנסין בלא רשות ברוב צדקם הנהו מספקא לן כמה הוו: **בתשובה.** אם כל ישראל חוזרין בתשובה יבא ואם לאו לא יבא: **דיו לאבל שעומד באבלו.** דיו להקב"ה שעומד כמה ימים וימינו אחור כלומר אם לא יעשו תשובה אינו עומד באבלו כל הימים אלא ודאי קץ לדבר ג"א דיו לאבל דיין לישראל צער גלות אפילו בלא תשובה נגאלין: **לא בכסף.** לא בתשובה ומעשים טובים דאפילו אין עושין תשובה נגאלין משום דאמר חנם נמכרתם קרי כסף בלשון תשובה: **בעלתי בכם.** משמע בעל כרחכם בלא תשובה: **אחד מעיר.** אברור הצדיקים ואביאם לציון אע"פ שאין כולם חוזרין: **כה אמר ה' לבזה נפש למתעב גוי.** אותן הבזויין ומתועבין בעבירות אעפ"כ יגאלו מלכים יראו וקמו: כי

ס"א שאין קץ למשיח אלא אם

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פי"ב מהלכות מלכים ומלחמותיהם הלכה ב:

יא ב מיי' פ"ז מהל' תשובה הלכה ה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ותשעים. נמחק וצ"ל שלשים (עי' בע"ז ט' ב' ובתוס' ד"ה לאחר): [ב] רש"י ד"ה ותשקמו כו' עשר שנים. עשה כאן נקודות להפסיק ותיבת וכבר עברו וכו' עד בר דוד ז"ל נמחק:

מסורת הש"ס

חבקוק ב

דניאל ז

תהלים פ

חגי ב

ישעיה ל

שם

סוכה מה: ע"ש

יחזקאל מח

ג"נ שם

ירמיה ג

ישעיה נב

מלאכי ג

ירמיה ג

ישעיה ל

שם מט

גליון הש"ס

גמ' לא פחות עלמא. ועי' במ"ר בראשית פ' ל"ה שבאיתא לא פחות מתלתין לדיקי ועיין במ"ר במדבר פ' ג':

נושא

שנים ותקופות הקשורים לביאת המשיח

מבנה

⧖ ב' לשונות לגירסת המגילה שנמצא בגינזי רומי

מבנה

= "לא" דחיית קיצים של כמה תנאים

מבנה

△ שלבים-בירור בזמן ההמתנה לביאת המשיח

נושא (בסוגריים)

מספר הצדיקים שנמצאים בכל דור

נושא/מבנה

◇ מח' רב ושמואל אם הגאולה תלויה בתשובה או לאו והדמנות כתנאי

מבנה

△ - דברי ר"א

▽ - דברי ר' יהושע

** אמנם יש"ג מזה נסתבך מבינתנו בכל זאת נ"ל בפנימיות שאלה ובדרך לתשובה כדלהלן: משמע מרש"י שהמ"ד של התורה דראיה באספקלריא המאירה היתה מיוחדת לאשר רבינו לאפוקי כל שאר הנביאים וכל שכן לשאר האנושות וכאן ודאי היכולת לראות ברמה כזאת היא נחלתם של לא פחות מ-ל"ו בכל דור, נלע"ד שיש לחלק בין המציאות של עוה"ז עולם הגשמי שאכן רק משה רבינו זכה לזה אבל בגמ' שלנו שכנראה מתיחס לעולם הנשמות, שם היכולת לראות באספקלריא המאירה מתרחבת לכלול יותר ובכל זאת אפשר עם המספר מוגבל כפי שמוכח כאן בגמ'